

Ansökan Billeberg/Sexdrega bergtäkt

Ansökan om tillstånd till utökad täkt av berg m.m. på fastigheten
Billeberg 4:16 i Svenljunga kommun

2023-11-01

Ansökan om tillstånd till utökad täkt av berg m.m. på fastigheten Billeberg 4:16 i Svenljunga kommun

Vår kontakt:
Katarina Wallinder
Telefon 010-449 00 72
Katarina.wallinder@skanska.se
Skanska Industrial Solutions AB
Marknadsfunktionen

Ansökan Billeberg/Sexdrega
Version: 2023-11-01

Innehåll

Innehåll	3
1 Saken	5
2 Administrativa uppgifter	6
2.1 SÖKANDEN OCH BERÖRD FASTIGHET	6
2.2 FAKTURERINGSUPPGIFTER	6
3 Yrkanden	7
4 Prövningens omfattning	7
5 Bakgrund	9
5.1 GÄLLANDE TILLSTÅND OCH ANMÄLNINGAR	10
5.2 BEHOV AV MATERIAL	11
6 Lokalisering	13
6.1 GEOGRAFISK ORIENTERING	13
6.2 PLANFÖRHÅLLANDEN	13
6.3 RIKSINTRESSEN OCH ANDRA SKYDDADE OMRÅDEN	14
7 Planerad verksamhet	14
7.1 TÄKTVERKSAMHET	14
7.2 ENTREPRENADBERG OCH ÅTERVINNING AV AVFALL	15
8 Referenssystem	15
9 Samrådsprocessen	15
10 Miljökonsekvenser	16
11 Villkor för verksamheten	20
11.1 VILLKORSFÖRSLAG	20
11.2 MOTIVERING AV VILLKORSFÖRSLAG	22
12 Tillåtlighet	23
12.1 BEHOV	23
12.2 PLANFÖRHÅLLANDEN	23
12.3 RIKSINTRESSEN	24
12.4 OMRÅDESSKYDD	24
12.5 MILJÖKVALITETSNORMER	24
12.5.1 Allmänt	24
12.5.2 Miljökvalitetsnormer för buller	24
12.5.3 Luft	25
12.5.4 MKN för ytvatten	25
12.5.5 MKN för grundvatten	26
12.5.6 Sammanfattande bedömning	27

12.6	DE ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLERNA	27
12.6.1	Bevisbörderegeln, 2 kap 1 § miljöbalken.....	27
12.6.2	Kunskapskravet, 2 kap 2 § miljöbalken	27
12.6.3	Försiktighetsprincipen, 2 kap 3 § miljöbalken.....	28
12.6.4	Produktvalsprincipen, 2 kap 4 § miljöbalken	29
12.6.5	Hushållnings- och kretsloppsprincipen, 2 kap. 5 § miljöbalken.....	30
12.6.6	Lokaliseringsprincipen, 2 kap 6 § miljöbalken	30
12.6.7	Skälighetsprincipen, 2 kap 7 § miljöbalken	31
12.7	BELOPP EKONOMISK SÄKERHET	31
13	Tillståndstid	32
14	Verkställighetsförordnande	32
15	Övriga frågor	32
15.1	AKTFÖRVARARE	32
15.2	KUNGÖRELSE	32

Bilagor

A1 Översiktskarta, Exploateringsplankarta och Efterbehandlingsplankarta

A2 Miljökonsekvensbeskrivning

A3 Beräkning belopp ekonomisk säkerhet

A4 Handlingsprogram Seveso

A5 Fullmakt och registreringsbevis

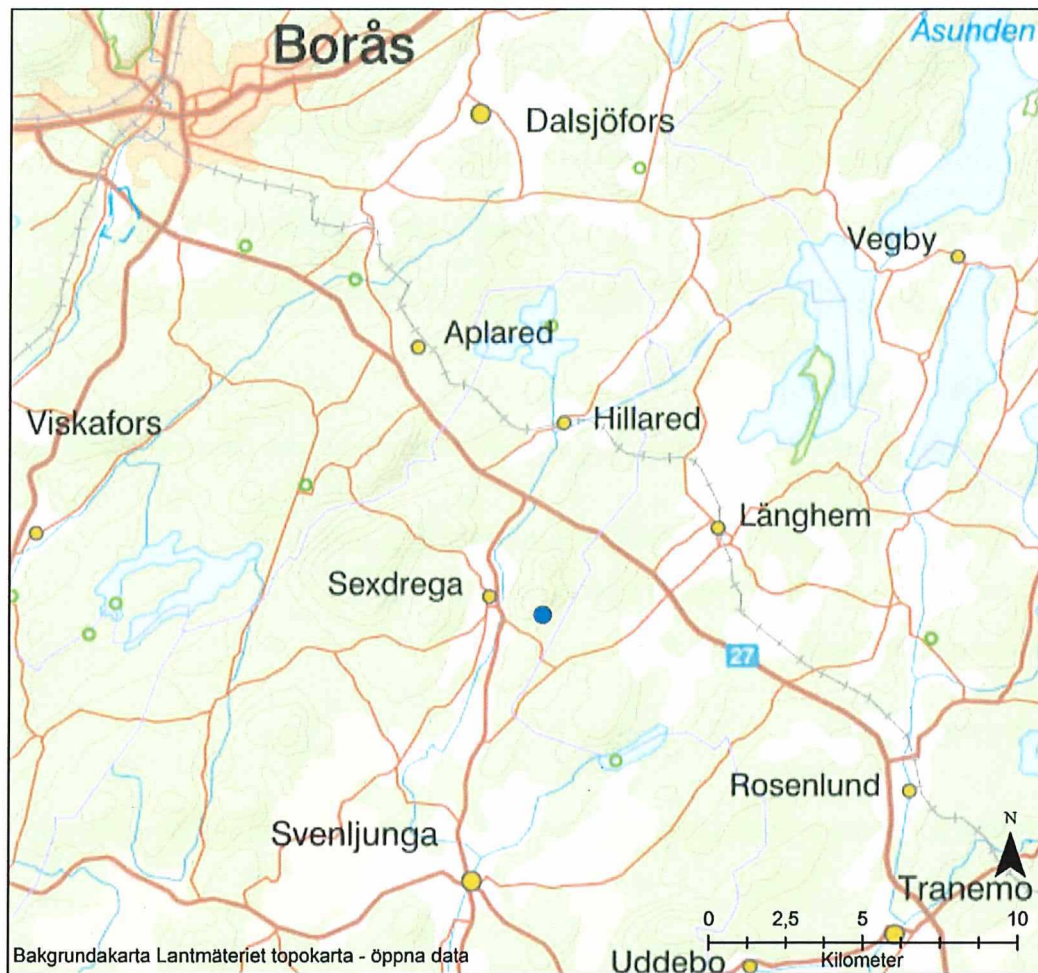
A6 Gällande tillstånd/beslut i anmälningsärenden

1 Saken

Skanska Industrial Solutions AB (Skanska) ansöker om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad täktverksamhet m.m. inom fastigheten Billeberg 4:16 i Svenljunga kommun.

Den planerade huvudverksamheten (täkt av berg) kan, då planerat verksamhetsområde överstiger 25 hektar, enligt 6 § miljöbedömningsförordningen (2017:966), antas medföra betydande miljöpåverkan varför en specifik miljöbedömning ska göras i enlighet med 6 kap 20 § miljöbalken. Planerad verksamhet, liksom den pågående, omfattas av den lägre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen.

Läget för verksamheten framgår av figur 1.1. och bilaga A1 till ansökan.

Figur 1.1. Läget (blå cirkel) för verksamheten.

2 Administrativa uppgifter

2.1 Sökanden och berörd fastighet

Sökanden är Skanska Industrial Solutions AB. Organisationsnummer och kontaktperson för ansökan framgår av tabell 2.1.1. Fastighet som berörs av den planerade verksamheten är Billeberg 4:16 i Svenljunga kommun i Västra Götalands län.

Tabell 2.1.1 Administrativa uppgifter om sökanden och berörd fastighet.

Sökande	Skanska Industrial Solutions AB 112 74 Stockholm
Organisations nummer	556793-1638
Ombud	Katarina Wallinder Skanska Industrial Solutions AB Tel. 010-449 00 72 E-post katarina.wallinder@skanska.se
Fastigheter som berörs av det planerade verksamhetsområdet	Billeberg 4:16
Fastighetsägare	Sveaskog Förvaltnings Aktiebolag
Kommun	Svenljunga kommun
Län	Västra Götalands län

2.2 Faktureringsuppgifter

Fakturering av kostnader för kungörelser etc. i samband med denna prövning sker gärna elektroniskt, se följande adress:

<http://www.skanska.se/Om-Skanska/For-leverantorer/Fakturering/>

Vid användande av pappersfaktura skickas den till

Skanska Industrial Solutions AB

C8193

190 87 Rosersberg

Vänligen kontakta ansökans ombud för att erhålla referens/kodsträng som ska anges på fakturan.

3 Yrkanden

Skanska yrkar att prövningsmyndigheten meddelar tillstånd till ansökt verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken bestående i

- att under 30 år bedriva fortsatt och utökad bergtäktsverksamhet på fastigheten Billeberg 4:16 i Svenljunga kommun, med ett totalt uttag av 12 000 000 ton berg, inklusive krossning och sortering, inom det verksamhets- och brytningsområde som markerats i exploateringsplankarta i bilaga A1,
- att under tillståndstiden ta ut maximalt 400 000 ton berg årligen, och under två enstaka år 800 000 ton årligen,
- att hantera 150 000 ton entreprenadberg årligen,
- att återvinna maximalt 150 000 ton asfalt, betong, tegel och jord/sand/sten samt stubbar park och trädgårdsavfall årligen samt,
- att använda 50 000 m³ jord/sand/sten för efterbehandling, d vs använda avfall för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av ansökan med tillhörande bilagor.

Skanska hemställer vidare att prövningsmyndigheten

- fastställer igångsättningstiden för den miljöfarliga verksamheten, enligt 22 kap 25 § andra stycket miljöbalken till två år, räknat från att beslutet vunnit laga kraft
- förordnar att meddelat tillstånd får tas i anspråk även om beslutet inte har vunnit laga kraft enligt 22 kap. 28 § miljöbalken, så kallat *verkställighetsförordnande*,
- godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga A2.

Skanska yrkar vidare att den ekonomiska säkerhetens belopp ska fastställas till 5 230 000 kronor för fullgörandet av efterbehandling av täkten.

Slutligen hemställer Skanska om att det befintliga tillståndet till verksamheten, meddelat av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län den 6 oktober 2006, dnr 551-66534-2005, ska upphöra att gälla vid den tidpunkt då eventuellt tillstånd enligt denna ansökan har tagits i anspråk. Skanska ska skriftligen underrätta tillsynsmyndigheten när bolaget tar det nya tillståndet i anspråk.

4 Prövningens omfattning

Den verksamhet som Skanska planerar att bedriva vid anläggningen och vilken omfattas av förevarande ansökan, redogörs för i korthet nedan. Ansökan innefattar utöver tillstånd till täktverksamhet även tillstånd för verksamheter som annars omfattas av anmälningsplikt.

Planerad verksamhet utgör en fortsättning och utökning av pågående verksamhet. Skanska ansöker om tillstånd till ett uttag om totalt 12 miljoner ton berg under en period om 30 år. Ansökan omfattar även en utökad möjlighet till hantering av entreprenadberg och återvinning avfall för anläggningsändamål.

Syftet med verksamheten är att producera förädlade bergmaterialprodukter, inklusive entreprenadberg, och återvunna produkter för den regionala bygg- och

anläggningsmarknaden. Produktionen innefattar bl.a. losshållning, krossning och maskinhantering av materialet.

Den planerade verksamheten bedöms omfattas av tillstånds- och anmälningsplikt enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) i enlighet med vad som anges nedan.

Till följd av att mer än 10 ton sprängmedel kommer hanteras vid enskilda sprängtillfällen omfattas den pågående och den planerade verksamheten av den lägre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen.

Verksamhetskod	§ i miljö- prövnings- förordningen	Beskrivning i enlighet med miljöprövningsförordningen (ej fullständig)	Aktuell del av verksamheten
10.11 Tillståndsplikt B	4 kap 2§	Täkt av berg med ett verksamhetsområde som är större än 25 hektar.	Uttag och förädling av bergmaterial
10.50 Anmälningsplikt C	4 kap 6§	Anläggning för sortering eller krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter 2. utanför område som omfattas av detaljplan, om verksamheten bedrivs på samma plats under en längre tid än trettio kalenderdagar under en tolv månadersperiod.	Mottagning, lagring, krossning och sortering av entreprenadberg
90.30 Tillståndsplikt B	29 kap 48§	Lagra icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är 1. mer än 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller 2. mer än 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall.	Lagring av schaktmassor, jord, betong och asfalt utan bearbetning
90.110 Anmälningsplikt C	29 kap 41§	Gäller för att 2. genom krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning återvinna avfall för byggnads- eller anläggningsändamål.	Återvinning av schaktmassor, jord, betong och asfalt. Tillverkning av anläggningsjord
90.141 Anmälningsplikt C	29 kap 35§	För att återvinna icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken är ringa. Förordning (2016:1188).	Externa schaktmassor avses användas som del i efterbehandlingen

Tillstånd enligt 11 kap miljöbalken bedöms inte behövas, då det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen kommer att skadas genom den planerade verksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Delar av det befintliga och planerade verksamhetsområdet ligger inom strandskyddat område för Locksjön. Ingen utökning av verksamhetsområdet planeras inom strandskyddat område. Området är sedan tidigare påverkat av täktverksamhet och är redan ianspråktaget på ett sätt så att det får anses sakna betydelse för strandskyddets syften varför bestämmelserna om strandskydd inte bör utgöra hinder mot att ge tillstånd till planerad verksamhet.

När det gäller transporter till och från verksamheten hänvisar Skanska till avgörande i Högsta domstolen av den 21 juni 2004, mål T 2223-03, som anger att rimlig avvägning av krav på redovisning av miljökonsekvenser av transporter till och från en verksamhet är inom verksamhetens närområde. I avgörande av den 23 mars 2005, mål M 9336-02 fastslog Miljööverdomstolen att bedömningen av närområde ska göras utifrån verksamhetens miljöpåverkan. När det gäller buller kan närområdet begränsas till det område som störs av buller från anläggningen i fråga inkluderande transporter på tillfartsväg och väg 1677. Trafikbullerpåverkan till följd av transporter beskrivs i anslutning till korsningen mellan väg 1677 och väg 156. Skanska anser att bostäder utmed väg 156 i övrigt ligger utanför det närområde till täktverksamheten inom vilket transporter som följdföretag ska beaktas i prövningen.

Förordning (2013:319) om utvinningsavfall är inte tillämplig vad gäller den planerade verksamheten, då verksamheten inte ger upphov till utvinningsavfall vid produktionen av bergmaterialprodukter (ballast). Allt material som uppstår vid produktion används.

5 Bakgrund

Skanska är landets största leverantör av bergmaterialprodukter. Skanskas ambition är att leverera rätt kvalitet av bergmaterialprodukter till förmånliga priser. Råvaran till bergmaterialprodukterna kommer ofta från Skanskas egna täkter, men en betydande del utgörs också av omhändertagande och bearbetning av bergmaterial som uppstår i andra produktionsprocesser, t.ex. i samband med väg- och tunnelprojekt, s.k. entreprenadberg.

Skanska bedriver idag täktverksamhet på fastigheten Billeberg 4:16 i Svenljunga kommun. Täktverksamhet har bedrivits på platsen sedan 1992. Nu gällande tillstånd för verksamheten gäller till och med den 31 maj 2026. Kvarvarande mängd berg inom tillståndet beräknas räcka i maximalt två år till. Den aktuella täkten är bra lokaliserad med dess närhet till väg 156.

En stor efterfrågan på bergmaterial de senaste åren samt en framtidsprognos med ett fortsatt stort behov, gör att Skanska även behöver utöka brytningsområdet och öka det årliga uttaget av bergmaterial jämfört med vad nuvarande tillstånd medger. Skanska ansöker därför om nytt tillstånd för fortsatt och utökad täktverksamhet m.m.

Planerad huvudverksamhet (täktverksamheten) omfattar tillståndspliktig täkt av berg. Inom verksamhetsområdet avser bolaget också att ta emot och hantera entreprenadberg och återvinna schaktmassor etc. Verksamheten omfattas av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen), till följd av hantering av sprängmedel.

Klimatförändringen är en av mänsklighetens stora utmaningar och Skanska har, liksom alla andra; ett ansvar för kommande generationer att bidra med lösningar för att minska klimatpåverkan. Skanska Industrial Solutions är en del av Skanska Sverige. Skanska Sverige har antagit målet att nå klimatneutralitet 2045. Målet gäller klimatneutralitet i hela värdekedjan. Med värdekedja menar Skanska den klimatbelastning som bolagets produkter orsakar i form av utsläpp från utvinning av råmaterial, transporter, förädling, tillverkning, byggnation, drift osv, se illustration nedan. Planerad verksamhet i Billeberg/Sexdrega innebär ett steg på vägen dit, bland annat genom en samlad verksamhet med hantering av entreprenadberg och återvinning avfall samt långtgående eldrift i maskinparken.

Figur 5.1. Illustration värdekedjan. Skanskas täkt i Billeberg/Sexdrega är en del i kedjan genom tillverkning av bergmaterial och genom hantering av material som återvinns.

5.1 Gällande tillstånd och anmälningar

I grunden gäller Miljöprövningsdelegationens vid Länsstyrelsen Västra Götalands län beslut av den 6 oktober 2006 (551-66534-2005) om tillstånd till täkt av totalt 3 miljoner ton berg och massåtervinning och användande av avfall för anläggningsändamål.

Inom verksamheten bedrivs även anmälningspliktig verksamhet, se tabell 5.1.1. Ett asfaltverk stod uppställt under 2015. I nuläget finns inget asfaltverk uppställt.

Anläggningens Sevesoverksamhet anmäldes till Länsstyrelsen under 2016 och Länsstyrelsen meddelade den 4 juli 2017 att anmälan inte föranleder någon åtgärd från Länsstyrelsens sida under förutsättning att vissa synpunkter beaktades vid nästa uppdatering av handlingsprogrammet eller när ändringar görs som föranleder en ny anmälan enligt bestämmelserna i Sevesoförordningen (2015:236). En uppdatering av handlingsprogrammet gjordes 2021.

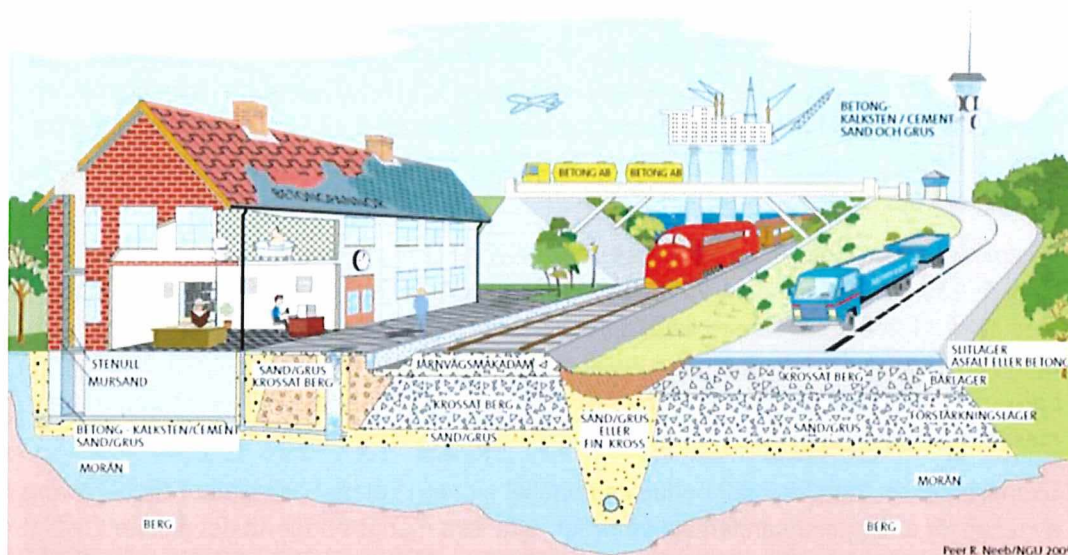
Tabell 5.1.1 Sammanställning av gällande beslut och anmälningar enligt miljöbalken.

Tillståndet/beslutet avser	Beslutsdatum	Giltigt t.o.m.	Mängd totalt medgivet	Mängd per år
Täkt av berg och grus (551-66534-2005)	2006-10-06	2026-05-31	3 miljoner ton berg 75 000 ton grus	Inte särskilt reglerat
Återvinning av asfalt	2000-06-19	Tills vidare	-	I medel 2000 ton och max 10 000 ton per år
Mellanlagring och bearbetning av avfall samt användning av avfall för anläggningsändamål (efterbehandling) (2015-0117-3)	2015-02-06	Tills vidare	-	I anmälan uppges max 30 000 ton per år
Uppställning av mobilt asfaltverk (2015-0958-4) och återvinning av asfalt	2015-07-16	Tills vidare	-	I anmälan anges en produktion om i medel 50 000 ton och max 80 000 ton per år (varav i medel upp till 13 000 ton återvunnen asfalt)

5.2 Behov av material

Allmänt om bergmaterial

Prövningen av den planerade verksamheten bör ses i ljuset av följande. Bergmaterial behövs som grundmaterial vid byggande av bland annat vägar och husgrunder samt utgör också den huvudsakliga ingrediensen i betong och asfalt. Bergmaterial produceras i täkter, men uppkommer även i bygg- och anläggningsprojekt. I Sverige använder vi årligen cirka 100 miljoner ton ballast till vägar, järnvägar och betong.

Figur 5.2.1. Bergmaterial behövs för en hållbar samhällsbyggnad. I figuren ges exempel på hur bergmaterial används i vardagen. (Illustration: Norges geologiska undersökning, utdrag från SGU Grus, sand och krossberg 2016.)

Allmänt om cirkulära flöden av material

I samband med bygg- och anläggningsarbeten finns det behov av bergmaterial som beskrivits ovan, men det kan också uppkomma överskott av jord- och bergmassor och byggmaterial i övrigt. En del av dessa massor kan användas eller återanvändas genom direkt användning i projektet där massorna uppkommer eller i annat närliggande projekt.

Detta är helt i linje med tankarna kring cirkularitet och avfallstrappan i avfallsförordningen (2020:614). Avfallstrappan framhåller att i första hand ska uppkomsten av avfall förebyggas. I vissa fall kan massor behöva vidareförädlas innan de nyttjas, sådan bearbetning kan göras på plats där de uppkommer eller så görs det på annan närliggande anläggning såsom en befintlig bergtäkt.

I bygg- och anläggningsprojekt uppkommer också massor som inte uppenbart kan nyttjas på plats eller på närliggande plats vilket gör att projektet behöver göra sig av med massorna och då klassas massorna som avfall. Massorna kan fortfarande vara lämpliga för bygg- och anläggningsändamål, men de kan behöva lagras och bearbetas i avvaktan på annan användning. Genom att hantera avfall från bygg- och anläggningsarbeten skapas en form av kretslopp som använder så lite som möjligt av jordens resurser. Det är viktigt att avfall som uppstår hanteras på ett miljö- och hälsomässigt säkert sätt.

Bestämmelserna i miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Miljöbalken ska bland annat tillämpas så att mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en långsiktigt god hushållning tryggas, och återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Behovet inom aktuellt område

Den befintliga täktverksamheten försörjer i nuläget den norra delen av Svenljunga kommun med bergkrossmaterial. Dessutom försörjs även angränsande delar av Borås, Tranemo och Marks kommuner med bergmaterial från täkten. I försörjningsområdet finns det också ett behov av omhändertagande av entreprenadberg och avfall från bygg- och anläggningsarbeten. Genom att samlokalisera täkt- och återvinningsverksamhet ges en god möjlighet att hushållning med material och även möjlighet att styra användningen av materialet så att bergmaterial av rätt kvalitet för ändamålet används.

Svenljunga hade 2019 en befolkning om 10 780 personer, vilket är en ökning med 0,9 % jämfört med 2018. Borås hade 2019 en befolkning om 113 179 personer (ökning med ca 0,9 % person jämfört med 2018). Marks kommun hade 2019 34 754 (minskning med 0,1 % jämfört med 2018). Tranemo kommun hade 2019 en befolkning om 11 936 personer (ökning om 0,5 % jämfört med 2018).

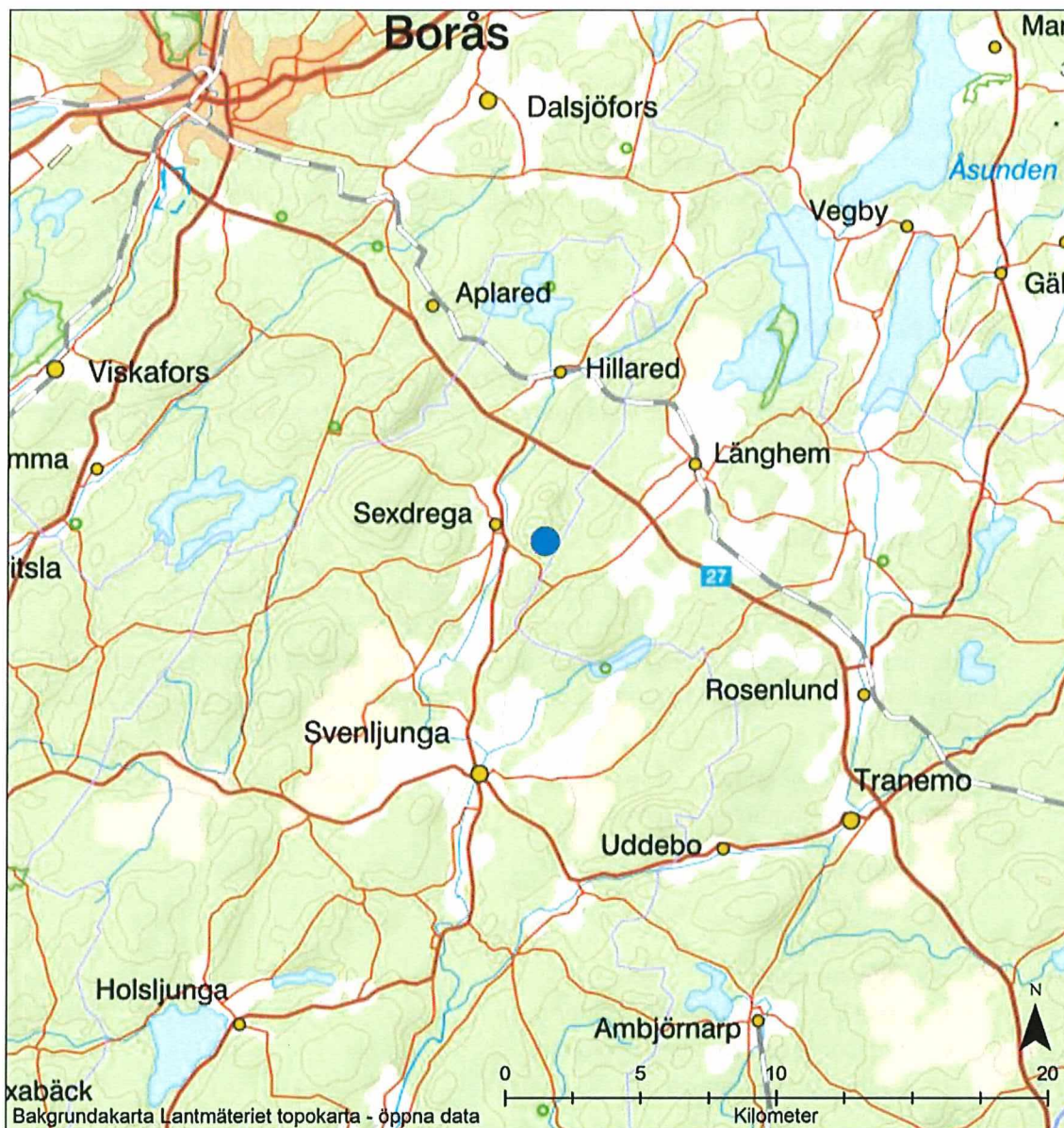
Västra Götalands befolkning förväntas växa till drygt 1,95 miljoner invånare år 2040. Det innebär 235 000 fler invånare 2040 jämfört med 2018, vilket i genomsnitt är en ökning med cirka 11 200 fler invånare varje år. Näst störst befolkningsutveckling förväntas i Sjuhärad, i vilket område den nu aktuella täktverksamheten m.m. är belägen. Med en befolkningsökning följer även ett större behov av bergmaterial och omhändertagande av massor för återvinning.

Skanska ser ett framtida ökat behov i samhället av bergmaterial och platser för hantering av avfall för anläggningsändamål i området. Skanska menar därför att det finns ett tydligt samhälleligt behov av den planerade verksamheten. Genom samlokalisering av bergtäkt och anläggning för hantering av entreprenadberg och återvinning av avfall lämpligt för bygg- och anläggningsändamål ges möjlighet att styra hushållning med råvaror och främja cirkularitet och ett hållbart nyttjande av mark i området.

6 Lokalisering

6.1 Geografisk orientering

Den befintliga verksamheten är belägen sydost om Sexdrega och ca 10 km norr om Svenljunga centrum, se karta nedan.

Figur 7.1.1 Läget, markerad med blå cirkel, för den befintliga och planerade verksamheten.

6.2 Planförhållanden

Svenljunga kommun antog i november 2020 en ny översiktsplan. Huvuddragen i kommunens syn på den framtida användningen av mark- och vatten redovisas i Mark- och vattenanvändningskartan. På denna är området för täktverksamheten markerad som skogsmark. I del av översiktsplanen som hanterar Hänsyn och värden är befintlig täktverksamheten markerad. Området omfattas inte av detaljplan.

6.3 Riksintressen och andra skyddade områden

Området för tåkten berörs inte direkt av något område av riksintresse enligt 3 kap 6 § eller 4 kap miljöbalken. Öster om tåkten finns ett större område, Vassgårdensområdet (NRO-14-174) ett kameområde som ingår i Ulricehamnsåsens stråk och som hyser myrkomplex som är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken.

Tåkten ligger inom MSA-yta för Jönköpings flygplats och Landvetter flygplats. Nya hinder kan ha en negativ inverkan på flygtrafiken. Den MSA-påverkande ytan består av en cirkel med radien 55 km, som utgår från flygplatsens landningshjälpmedel.

Det gällande verksamhetsområdet berör liten del av strandskyddat område för Locksjön. Området för tåkten i övrigt berör inte direkt något område som omfattas av skydd enligt 7 kap miljöbalken. Vattenskyddsområde finns ca 1,1 km väster om täktområdet och även sydväst om täktområdet.

7 Planerad verksamhet

Följande kapitel beskriver översiktligt den planerade verksamheten. En mer utförlig beskrivning av verksamheten lämnas i den tekniska beskrivningen, bilaga M3 till bilaga A2 miljökonsekvensbeskrivning.

7.1 Tåktverksamhet

Det planerade verksamhetsområdet uppgår till ca 42 ha varav det planerade brytningsområdet omfattar ca 18 ha. Den planerade tåktverksamheten kommer att genomföras genom att det nuvarande brytområdet utökas främst mot norr. Brytningen kommer att ske från befintlig marknivå och ner till samma brytdjup som i nuläget, d v s +168 (RH 2000)

Brytningen kommer att bedrivas på ett för branschen traditionellt vis. De ingående momenten i verksamheten är främst:

- Avbaning
- Borring
- Sprängning
- Skutknackning
- Lastning och interna transporter
- Krossning och sortering i flera steg
- Lagring och utlastning

Den planerade verksamheten är, likt den pågående verksamheten, klassad som Sevesoverksamhet på den lägre nivån enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, till följd av hantering av mer än 10 ton sprängmedel vid enskilt sprängtillfälle. Ingen förvaring av sprängmedel sker inom verksamhetsområdet. Verksamheten omfattas av den lägre kravnivån.

Utifrån den planerade verksamheten har ett reviderat handlingsprogram, i enlighet med Sevesolagstiftningen tagits fram som underlag för ansökan, se bilaga A4 till ansökan.

7.2 Entreprenadberg och återvinning av avfall

Material för återvinning planeras att fortsatt tas emot på anläggningen. En utökad hantering planeras av entreprenadberg samt återvinning av avfall för bygg- och anläggningsändamål, båda avseende de årliga mängderna och vad avser den typ av massor som tas emot på anläggningen.

Den bearbetning som sker med materialet är sortering och i viss mån krossning och sker periodvis med mobila maskiner, vilka placeras i första hand inom det nuvarande brytningsområdet. Vid tillverkning av anläggningsjord blandas olika strukturmateriäl för att få rätt egenskaper för respektive jordblandning. För tillverkningen kan bland annat stenmjöl, schaktmassor och park- och trädgårdsavfall användas. Tillverkningen kommer normalt ske genom siktning och blandning av de olika materialen.

När det gäller mottagning av externa massor i form av avfall har Skanska fokus på förebyggande mottagningskontroll. För massor som tas emot från större projekt krävs alltid provtagning och analys av relevanta ämnen för att säkerställa massornas innehåll.

En del av den jord/schakt som tas emot på anläggningen kommer att användas för efterbehandling av täkten för att bygga slänter mot branta bergväggar.

8 Referenssystem

Bifogade planritningar redovisas i koordinatsystem SWEREF 99 TM och i höjdsystemet RH 2000.

9 Samrådsprocessen

Inför inlämnande av ansökan har Skanska genomfört en samrådsprocess. Då den planerade verksamheten, i enlighet 6 § miljöbedömningsförordningen (2017:966) punkt 2b, ska antas medföra en betydande miljöpåverkan då verksamheten avser täkt, för annat än husbehov av berg, naturgrus eller andra jordarter, torv och matjord undantagna, som omfattar mer än 25 hektar, kan verksamheten per automatik medföra betydande miljöpåverkan och en specifik miljöbedömning ska göras. Härav behöver inget undersökningssamråd genomföras och Skanska har därför direkt genomfört ett avgränsningssamråd.

Samrådsprocessen inför tillståndsansökan inleddes under hösten 2021. Skanska skickade skriftliga samrådshandlingar till Länsstyrelsen Västra Götalands län och tillsynsmyndigheten Svenljunga kommun. Ett samrådsmöte hölls den 18 november 2021 med representanter från Länsstyrelsen och Svenljunga kommun.

Härefter skickades, via brev, inbjudan till samråd till enskilt berörda fastighetsägare inom 1 km från verksamhetsområdet. Via e-post skickades även inbjudan till samråd till ett antal myndigheter, organisationer och företag. Samrådet har även kungjorts i ortstidning för att nå en bredare allmänhet. Samråd har även under våren 2023 skett med Försvarsmakten.

Ett kompletterande samråd hölls med berörda och allmänheten under sommaren 2023, då en revidering av den planerade verksamheten gjorts inför inlämnandet av tillståndsansökan. Samrådet avsåg den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning, de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser samt om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och

utformning. Samrådet avsåg även hur allvarliga kemikalieolyckor till följd av Seveso-verksamheten ska förebyggas och begränsas. Syftet med samrådet var att Skanska, som verksamhetsutövare, i ett tidigt skede ska få kunskap om sådant som har betydelse för tillståndsprövningen och att alla som berörs får relevant information och har möjlighet att i ett tidigt skede komma till tals samt att miljökonsekvensbeskrivningen ska få det innehåll och den omfattning som tillståndsprövningen kräver.

Skanska har utifrån det genomförda samrådet utökat utredningsunderlaget för ansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Utöver de redan initialt planerade utredningarna såsom bullerutredning, hydrogeologisk utredning, naturvärdesinventering och riskanalys med avseende på vibrationer och luftstöt våg, så har det även tagits fram en bedömning av förekomst av fladdermöss, häckfågelinventering, en arkeologisk utredning och komplettering med beräkning av trafikbuller i bullerutredningen. En utförligare redovisning av samrådsprocessen redovisas i bilaga M1 till bilaga A2 miljökonsekvensbeskrivning.

10 Miljökonsekvenser

En sammanfattning av de miljökonsekvenser som den planerade verksamheten bedöms ge upphov till redovisas nedan. För en helhetsbild över den påverkan som verksamheten bedöms medföra avseende människors hälsa och miljön hänvisas till miljökonsekvensbeskrivningen i bilaga A2. I nedanstående sammanfattning anges inte samtliga föreslagna skyddsåtgärder utan även i detta avseende hänvisas till miljökonsekvensbeskrivningen för respektive miljökonsekvens.

Naturmiljö -Skyddade djur- och växtarter och biologisk mångfald i övrigt

Inget område av riksintresse för naturvård, enligt 3 kap 6 § miljöbalken berörs direkt av den planerade verksamheten. Inga hos Länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen dokumenterade, höga naturvärden finns i det direkta närområdet. Som underlag för ansökan har det gjorts en naturvärdesinventering av hela det planerade utökade verksamhetsområdet. Av utredningen framgår att inga höga naturvärden berörs och det registrerades inga naturvårdsobjekt. Naturmiljöerna kring bergtäkten utgörs av skog som är starkt påverkad av skogsbruk. Även en häckfågelinventering har gjorts och av denna framgår att merparten av de noterade arterna utgörs av vanliga skogsfåglar som kan förväntas i en barrskogsmiljö präglad av skogsbruk.

Inga höga naturvärden eller kända boplatser för hänsynskrävande fågelarter berörs direkt och de negativa konsekvenserna bedöms därför som långvariga, då påverkan sker under täktens hela drifttid, men samtidigt små.

Nollalternativet innebär på kort sikt att skogsmarken kvarstår och dess naturvärden får finnas kvar som idag. Det kan förväntas att det kommer att bedrivas ett aktivt skogsbruk i området. Nollalternativet innebär därmed en viss positiv konsekvens för den lokala naturmiljön jämfört med planerad verksamhet.

Yt- och grundvattenförhållanden

Grundvattennivån i berg kommer sannolikt att sänkas av i det omedelbara närområdet till det utökade brytningsområdet. Inom influensområdet har inga skyddsobjekt i form av grundvattenberoende biotoper, enskilda brunnar för vatten- eller energiförsörjning etc påträffats. Den förväntade avsänkningen är inte av sådan omfattning att tillstånd enligt 11 kap miljöbalken behövs. Det är Skanskas bedömning att det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen kommer att skadas genom den planerade verksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Utvidgning av brytningsområdet kan komma att i viss mån förändra lokala ytvavrinningsvägar och avrinningsområden. För att hantera viss ökad tillrinning till recipienten från planerad verksamhet kommer det att göras en utbyggnad med ny sedimentationsdamm inkluderande utjämningsmagasin, vilket ger marginell påverkan på flöden nedströms jämfört med idag. Det bedöms därför inte finnas någon risk för negativ påverkan nedströms med avseende på flöden.

Från befintlig och planerad verksamhet kan påverkan på ytvatten ske främst i form av grumling och kvävetillförsel (från sprängmedelsrester). Vid förvaring av drivmedel och vid maskinkörning finns även en risk för olyckor och haverier, vilket kan få påverkan i form av t.ex. utsläpp av olja. Förvaring och hantering av drivmedel, andra kemikalier och avfall sker så att eventuellt spill och läckage kan samlas upp och omhändertas direkt. Daglig kontroll minimerar riskerna för okontrollerat utsläpp.

Med utgångspunkt i angivna skyddsåtgärder, samt låga förväntade halter av kväve och suspenderat material i utgående vatten bedöms den planerade verksamheten ge små effekter på recipienten direkt nedströms tåkten. Tillförsel av kväve och suspenderat material förväntas ske under tåktens hela tillståndstid varför de negativa konsekvenserna sammantaget bedöms bli långvariga och små. Sammantaget bedöms de negativa konsekvenserna, efter genomförda åtgärder under drift med hänsyn till påverkan på yt- och grundvatten bli långvariga och små.

Nollalternativet innebär att grundvattenavsänkningen kring det planerade utökade brytningsområdet uteblir. Då nollalternativet innebär att tåkten avslutas kan detta ge marginellt positiva konsekvenser för ytvattenmiljön då kvävebelastning och risk för grumling kan förväntas bli mindre.

Kulturmiljö och landskapsbild

Inget område av riksintresse, enligt 3 kap 6 § miljöbalken, för kulturmiljövård berörs. Varken det befintliga eller det planerade verksamhetsområdet berör direkt något område som är av särskild betydelse för landskapsbild. Det finns inte någon registrerad fornlämning inom eller i närheten av det befintliga eller planerade verksamhetsområdet, dock finns en torplämning. Vid arkeologisk utredning av planerat utökat verksamhetsområde påträffades två stenrösen som bedömdes ha samband med den tidigare kända torplämningen. Ett mindre skyddsområde kommer att markeras kring de båda rösena så att lämningarna skyddas från exploatering.

Utökningen av verksamhets- och brytningsområdet kommer innebära att landskapsbildens lokalt kommer att förändras, från skogsmark till område för verksamhet under verksamhetens drifttid. På sikt kommer det förändrade landskapet bli en naturlig del av den omgivande miljön. De negativa konsekvenserna ur kulturmiljö- och landskapsbildsynpunkt bedöms som permanenta, men samtidigt marginella till små.

Nollalternativet innebär att nu pågående verksamhet avslutas. I nollalternativet kan markingreppet på kort sikt jämföras med dagens situation.

Människors hälsa, boendemiljö, bullerpåverkan

Den samlade pågående verksamheten genererar under drift en lokal ljudmiljöpåverkan. Ljud är tryckförändringar i luft, eller andra medier, som kan uppfattas av vår hörsel. Buller kan definieras som allt ljud som inte är önskvärt och det kan ha både tillfällig och permanent påverkan på människans fysiologiska funktioner. Riktvärden finns för buller från industrier och dessa är utgångspunkt för bedömning av bullerstörningarnas omfattning.

En bullerutredning har tagits fram som underlag för bedömning av bullerpåverkan vid omgivande bostäder. Utredningen visar att planerad verksamhet, med vissa skyddsåtgärder kan bedrivas i enlighet med planerad drift och drifttider. Riktvärden klaras för samtliga tidsperioder vid beaktande av vissa skyddsåtgärder. Omgivningspåverkan i form av buller och de negativa effekterna bedöms därför bli små. Bullerpåverkan kommer att ske i olika omfattning under en stor del av året, främst under helgfria vardagar och pågå under hela tillståndstiden varför de negativa konsekvenserna bedöms som långvariga och små.

Nollalternativet innebär att nu pågående verksamhet avslutas. Bullerpåverkan i boendemiljön i taktens omgivning kan därmed antas bli mindre med nollalternativet jämfört planerad utökning av verksamheten och nuläget.

Människors hälsa, boendemiljö, vibrationer och luftstöt våg från sprängning

I samband med sprängning för brytning av berg uppkommer vibrationer i mark och luftstöt vågor som kan kännas i närliggande bostadshus. Påverkan är av tillfällig karaktär (varar några sekunder) och i nuläget sker sprängning ca två till åtta gånger per år. Sprängning kommer fortsatt att ske ett antal tillfällen per år under hela tillståndstiden och kommer att kännas av i olika grad i närliggande bostadshus bland annat beroende på var i tåkten sprängning sker. Under år med maximal produktion av bergmaterial kan antalet sprängningar bli något fler än normalt i nuläget. Den tillfälliga störning som kan upplevas vid några eller samtliga av de årliga sprängningar som sker, vid närliggande bostadshus bedöms med angivna skyddsåtgärder innebära en liten negativ konsekvens.

Nollalternativet innebär att pågående täktverksamhet avslutas varvid loss hållning av berg genom sprängning kommer att upphöra. Därmed kommer påverkan för närboende i form av vibrationer och luftstöt våg till följd av sprängning från tåkten helt att utebli från Skanskas verksamhet.

Hälsa- boendemiljö- luft

Verksamheten kan idag innebära omgivningspåverkan i form av damning. Damning kan uppkomma under hela produktionskedjan. Utsläpp till luft sker också i form av avgaser från arbetsmaskiner och interna transporter. För utomhusluft gäller miljö kvalitetsnormer och normalt är kväveoxider och partiklar dimensionerande för om normer för olika föroreningar överskrids.

Damningen från täktverksamheten bedöms inte som ett stort miljöproblem, men Skanska arbetar kontinuerligt med åtgärder för att minimera damningspåverkan. Skanska arbetar aktivt med att minska fordonsparkens utsläppspåverkan och att förbättra logistiken, så att onödiga transporter undviks. Då verksamheten kommer att pågå under många år kan påverkan antas vara långvarig. De negativa konsekvenserna bedöms därför bli långvariga och små.

Nollalternativet innebär att nu pågående brytning av berg upphör och påverkan för närboende i form av utsläpp till luft från täktverksamheten uteblir. Nollalternativet innebär viss positiv konsekvens lokalt jämfört med valt alternativ eftersom utsläpp till luft och damning från området kan antas utebli. Konsekvenserna blir att störningarna för boende blir mindre med nollalternativet jämfört med såväl befintlig som planerad verksamhet.

Rekreation och friluftsliv

Inget område av riksintresse för friluftslivet berörs och inte heller något område som är särskilt utpekat som viktigt för friluftslivet i den kommunala översiktsplanen berörs. Ytterligare mark avses tas i anspråk och denna mark är idag tillgänglig för allmänheten och verksamheten kan innebära en indirekt påverkan på friluftslivet i närområdet genom

bullerpåverkan och sprängning. Lokalt bedöms den planerade verksamheten innebära liten och långvarig negativ konsekvens avseende friluftsliv och rekreation, med hänsyn till tagen till att planerad verksamhet lokaliseras till ett område som redan idag är i ianspråktaget för täktverksamhet.

Nollalternativet innebär viss förbättring för det rörliga friluftslivet genom att den indirekta störningen i form av buller och tillfälliga störningar i form av sprängning upphör från verksamheten och även att hela eller delar av det forna verksamhetsområdet skulle göras tillgängligt för allmänheten.

Miljöeffekter av yttre händelser

Översvämning, skred och extremt väder är exempel på sådana yttre händelser som kan påverka verksamheten på sådant sätt att den kan förorsaka negativa miljöeffekter på omgivningen. I aktuellt område föreligger ingen risk för översvämning till följd av yttre händelser eller risk för skred. Följaktligen innebär det ingen negativ konsekvens för den planerade verksamheten. Det finns inga andra Sevesoverksamheter som kan påverka den planerade verksamheten. Skanska genomför inga sprängningsarbeten i samband med åska. Genom dessa skyddsåtgärder bedömer Skanska att det inte föreligger någon risk av betydelse gällande negativ miljöpåverkan till följd av yttre händelser såsom extremt väder.

Följdverksamhet - transporter

Påverkan från transporter av material består i huvudsak av avgasutsläpp från tung trafik samt buller och damning. Verksamheten är väl lokaliserad med i huvudsak korta transportavstånd till avsättningsområdet. Antalet lastbilstransporter till och från verksamheten styrs av efterfrågan av de aktuella produkterna. För de transporter som Skanska styr över finns en handlingsplan för att minska miljöpåverkan från dessa.

En beräkning av framtida trafikbuller utmed väg 154 har tagits fram som underlag för ansökan. Beräkningsresultatet visar att de framtida ljudnivåerna till följd av den totala trafiken på väg 154 är detsamma med eller utan trafik från den planerade verksamheten.

Sammantaget bedöms påverkan från följdverksamhet i form av transporter inte medföra någon påtaglig negativ förändring.

Nollalternativet innebär att produktionen på platsen upphör och så även transporter till och från verksamheten. Trafikbelastningen på väg 154 kan ändå förväntas vara i samma storleksordning eftersom planerad verksamhet bergmaterial får tas ur andra befintliga täkter i regionen eller från en ny täkt.

Klimat

Planerad verksamhet inkluderande följdverksamheten i form av transporter ger utsläpp till luft i form av bland annat koldioxid som kan ge en lokal/regional och global klimatpåverkan. Skanska arbetar aktivt för att minska energiförbrukning och en successiv övergång till mer fossilfri energiförsörjning. Täkten är vällokaliserad med kort transportavstånd till avsättningsområdet. Skanska arbetar kontinuerligt med åtgärder för att minska påverkan från utsläpp från verksamheten samt transportarbetet genom de miljökrav som ställs internt och vid upphandling. Sammantaget bedöms den planerade verksamheten på sikt inte innebära någon betydande negativ konsekvens med hänsyn till klimatpåverkan.

Hushållning med fysiska miljön och resurser

Enligt miljöbalken skall mark- och vattenområden användas till det de är bäst lämpade för. Den pågående och planerade verksamheten bedöms vara förenlig med den gällande kommunala översiktsplanen. Verksamheten är vällokaliserad med korta transportavstånd

till huvudavsättningsområdet. Genom en samordning mellan brytning av nytt bergmaterial och hantering av entreprenadberg och återvinning av avfall i form av t ex asfalt och betong inom samma verksamhetsområde bedöms verksamheten medföra att energiåtgången för produktion av material kan minimeras. Sammantaget bedöms den planerade verksamheten ha positiva konsekvenser med avseende på hushållningen av resurser.

11 Villkor för verksamheten

11.1 Villkorsförslag

Skanska föreslår att följande villkor ska gälla för den planerade verksamheten:

Allmänt

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad sökanden har angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Verksamhets- och brytningsområdet ska märkas ut i området på väl synligt sätt och med varaktiga markeringar under hela verksamhetstiden.
3. Brytning av berg får endast ske inom den på exploateringsplankartan markerade gränsen för brytningsområde och inte på lägre nivå än +168 m (RH 2000).

Ljudnivå vid bostäder och arbetstider

4. Buller från verksamheten, inklusive transporter inom verksamhetsområdet, ska begränsas och får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än nedanstående värden.

50 dB(A) vardagar, kl. 06-18,

45 dB(A) kvällstid, kl. 18- 22, samt dag- och kvällstid lördag,
söndag och helgdag,

40 dB(A) nattetid, kl. 22- 06.

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22- 06

Kontroll av buller ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, samt i samband med befogade klagomål efter tillsynsmyndighetens begäran.

Mätning och uppföljning av buller ska ske genom immissionsmätningar och/eller närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tider då verksamheten pågår. Ekvivalentvärden ska beräknas för de tider då verksamheten faktiskt pågår.

5. Sprängning, borrarbete och skutknackning får endast bedrivas helgfria vardagar kl. 07-18. Krossning får endast bedrivas helgfria vardagar kl. 06-18. Undantagsvis, vid produktionsstoppar under maximalt 30 dagar per år, får krossning bedrivas även kvällstid fram till kl. 22. Tillsynsmyndigheten ska meddelas innan sådan produktionsperiod inleds. Annan mindre bullrande verksamhet får bedrivas på andra tider.

Hänsyn vid sprängning

6. Markvibrationer – definierade som högsta svängningshastighet i vertikalled – till följd av sprängning, mätt enligt SS 460 48 66, får vid bostäder inte överstiga 4 mm/s vid mer än ett av de tre senaste mättillfällena och då högst 6 mm/s. Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.
7. Luftstöt våg till följd av sprängning, mätt genom frifältsmätning, får vid bostadshus inte överstiga 100 Pa vid mer än ett av de tre senaste mättillfällena och då högst 150 Pa vid bostadshus. Mätningarna ska utföras enligt gällande Svensk Standard SS 02 52 10. Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.

Damning

8. Damning från verksamhetens olika moment ska begränsas. Dammbekämpning ska ske med, men inte begränsat till, vattenbegjutning.

Återvinning

9. Avfallstyper motsvarande följande avfallskoder får tas emot och hanteras på anläggningen.

Typ av massor	Avfallskod
Jord och sten (Bygg- och rivningsavfall)	17 05 04
Bitumenblandningar (Asfalt)	17 03 02
Betong	17 01 01
Betongavfall och betongslam	10 13 14
Tegel	17 01 02
Klinker och keramik	17 01 03
Blandning betong, tegel, keramik, klinker	17 01 07
Sand/sten från mekanisk bearbetning av avfall från avfallsanläggning	19 12 09
Fasta fraktioner från efterbehandling av jord från avfallsanläggning	19 13 02
Jord och sten (Trädgårds- och parkavfall)	20 02 02
Stubbar, park och trädgårdsavfall, löv och ris	20 02 01

Efter tillsynsmyndighetens godkännande får även andra avfallstyper av motsvarande karaktär tas emot och hanteras.

Halterna i de jord- och schaktmassor som tas emot får som medelvärde inte överstiga nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark publicerad i juni 2016 eller uppdateringar av denna.

Betong/tegel/klinker och därmed jämförbart avfall som tas emot får inte vara förorenat till följd av tidigare användning och inte innehålla farliga ämnen i signifikanta mängder.

Den asfalt som tas emot får inte innehålla stenkolstjära och halterna av PAH-16 får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).

Utsläpp till vatten

10. Det vatten som avrinner från brytningsområdet ska passera sedimentationsdamm med oljeavskiljande funktion.

Utgående vatten från sedimentationsanläggningen får som årsmedelvärde högst innehålla:

- ☐ 1 mg olja per liter utgående vatten räknat som oljeindex
- ☐ 7 mg kväve (N-tot) per liter utgående vatten (Halten får dock under tillståndstidens tre första år uppgå till 10 mg per liter utgående vatten)
- ☐ 25 mg suspenderat material per liter utgående vatten. (Halten suspenderat material får dock under tillståndstidens tre första år uppgå till maximalt 50 mg per liter utgående vatten.)

Mätning/provtagning ska ske minst fyra gånger per år om tillsynsmyndigheten inte medger annat.

Efterbehandling

11. Senast tre år innan täktverksamheten beräknas upphöra ska verksamhetsutövaren inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten.

Kontroll

12. Ett förslag till kontrollprogram ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk.

11.2 Motivering av villkorsförslag

Förslagen till villkor är i enlighet med praxis och anpassade till förutsättningarna i föreliggande ärende. Vidare motiveras ett par av villkorsförslagen särskilt nedan.

Villkor 4 och 5

Föreslagna villkor innebär att Skanska måste innehålla de ljudnivåer som följer av Naturvårdsverkets vägledning avseende industri- och annat verksamhetsbuller. Sprängning och skutknackning bör och ska utföras dagtid, för aktuell verksamhet begränsas det ytterligare då föreslaget villkor föreskriver helgfria vardagar kl. 07-18. Det är visat genom bullerutredningen att angivna arbetsmoment kan ske kvälls- och nattetid, så att angivna begränsningsvärden för buller innehålls.

En stor del av verksamheten kommer att bedrivas helgfria vardagar kl. 06-18, men verksamheten skulle lida skada av att vara helt begränsad till dessa tider för all verksamhet. Materialleveranser sker bland annat till vägunderhåll som av säkerhetsskäl måste ske då så lite trafik som möjligt är ute på vägarna, d.v.s. nätter. Ofta påbörjas även vägarbete på större vägar tidigt på morgonen för att hinna med så lång sträcka som möjligt innan morgontrafiken blir för tät. Vägarbete måste även ske under årstid då väglaget till övervägande del är torrt eller i vart fall fritt från snö.

Mot bakgrund av ovanstående kan den ytterst begränsade nytta för miljön och människors hälsa som ett mer restriktivt villkor för arbetstider skulle medföra inte anses vara rimlig i förhållande till den konkurrensnackdel som Skanska skulle drabbas av.

Villkor 6 och 7

Riktvärden enligt svensk standard finns för sprängningsinducerade luftstöt vågor och vibrationer i bostadshus (Svensk Standard SS 460 48 66:2011 "Vibrationer och stöt – Riktvärden för spränginducerade vibrationer i byggnader" och Svensk Standard SS 02 52

10 "Vibration och stöt – Sprängningsinducerade luftstöt vågor – Riktvärden för byggnader"). Begränsning av tillåtna nivåer för vibrationer och luftstöt vågor utgår dock i praxis från hänsyn till människors upplevelse. Av branschorganisationen SBMIs förslag till enhetliga rimliga villkor¹ framgår bland annat att frågan om nivåer för vibrationer och luftstöt vågor har varit uppe för prövning i flera fall.

Enligt den riskanalys (bilaga M11 till MKB:n (bilaga A2) som Skanska har låtit ta fram som underlag för ansökan förväntas vibrationsnivån 4 mm/s normalt innehållas, men högre nivåer kan uppkomma vid enstaka spräng tillfällen. Föreslaget övre begränsningsvärde understiger med marginal riktvärdet enligt Svensk Standard SS 460 48 66:2011.

Villkor 9

Skanska föreslår att det ska föreskrivas villkor om vilka avfallstyper som får tas emot. . Då avfallskoder kan ändras och det kan finnas framtida behov av att ta emot andra typer av avfall med ringa föroreningsrisk anser Skanska att det ska finnas en möjlighet att tillsynsmyndigheten kan medge detta. I villkoret föreslår även en begränsning av föroreningshalt för vissa avfallstyper, t ex asfalt. Om halten 16-PAH är under 70 ppm bedöms asfalten inte innehålla stenkolsstära.

Villkor 10

Skanska föreslår begränsningsvärden för utsläpp till vatten, med avseende på vattenkvalitet, i form av årsmedelvärden. Faktorer som kan påverka kvävehalten i utgående vatten är bland annat årstid (växstsäsong), nederbörds mängd, antal sprängningar och mängden sprängmedel som använts under året. Då hantering av entreprenadberg avses ske fortsatt kan det förekomma att berg från tunneldrivning tas emot och det kan ha ett högre kväveinnehåll. Det nya dammsystemet förväntas ge bra rening, men en variation i reningen kan förekomma under året och kvävereduceringen fungerar bäst under växstsäsongen. Kvävereducering kan också förväntas bli bättre några år efter anläggning av damm då etablering av kvävereducerande växtlighet kan ta tid varför en successiv skärpning av villkoret föreslås. Även för suspenderat material föreslås en successiv skärpning som ger möjlighet till intrimning av anläggningen.

12 Tillåtlighet

12.1 Behov

I enlighet med vad som anges ovan står det klart att det föreligger ett behov av materialet från den planerade verksamheten.

12.2 Planförhållanden

Planerad verksamhet berör inte detaljplanlagt område. Planerad verksamhet bedöms vara förenligt med intentionerna i den kommunala översiktsplanen.

¹ Bilaga 1a till Täckhandboken, Enhetliga rimliga villkor för täktverksamhet. SBMIs förslag till utformning av yrkanden och villkor för täkter.
(https://www.sverigesbergmaterialindustri.se/images/pdf/taktillstand_taktvillkor/Bilaga_1a_Enhetliga_rimliga_villkor_2016-04-06.pdf)

12.3 Riksintressen

Planerad verksamhet ligger inom MSA-yta för Landvetter flygplats och Jönköpings flygplats.

Öster om takten finns ett större område, Vassgårdenområdet (NRO-14-174) som är ett kameområde vilket ingår i Ulricehamnsåsens stråk och som hyser myrkomplex, som är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken.

Av vad som framgår av miljökonsekvensbeskrivningen bedöms planerad verksamhet inte innebära risk för påtaglig skada för något område av riksintresse.

12.4 Områdesskydd

Del av befintligt och planerat verksamhetsområde omfattas av strandskydd enligt 7 kap miljöbalken. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Berörd del är sedan lång tid redan ianspråktagen av den pågående verksamheten och fortsatt drift bedöms inte innebära någon förändring avseende allmänhetens tillgång till strandområdet eller förändra livsvillkoren för djur- och växtlivet.

I övrigt berör den planerade verksamheten inte något område eller intresse som omfattas av förordnande enligt 7 kap miljöbalken och kan i övrigt bedrivas utan att konflikt med sådana intressen uppkommer.

12.5 Miljökvalitetsnormer

12.5.1 Allmänt

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999. Avsikten med normerna är att förebygga eller åtgärda miljöproblem, uppnå miljökvalitetsmålen och att genomföra EG-direktiv. Enligt 5 kap. miljöbalken ska en miljökvalitetsnorm ange de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter. Normvärden finns för bland annat timmar, dygn och år. En miljökvalitetsnorm anses vara överträdd om minst ett av dessa normvärden överskrids.

Verksamheten i drift kan bland annat innebära omgivningspåverkan i form av buller och utsläpp till luft, mark och vatten.

12.5.2 Miljökvalitetsnormer för buller

MKN för omgivningsbuller är en slags målsättningsnorm. I de största kommunerna (mer än 100 000 invånare) omfattar miljökvalitetsnormen omgivningsbuller från alla vägar, järnvägar, flygplatser och tillståndspliktiga hamnar. Därutöver omfattar miljökvalitetsnormen omgivningsbuller från större vägar, järnvägar och flygplatser i hela Sverige.

Trafikverket och kommuner med mer än 100 000 invånare ska kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram vart femte år. Svenljunga kommun har ca 10 800 invånare och omfattas därför inte av MKN för buller generellt.

Den planerade verksamhetens tillskott till årsmedeldygnstrafiken på allmän väg är liten och beräknas inte påverka ljudpåverkan från väg 154, se avsnitt 8.2.

12.5.3 Luft

För att förhindra att vissa hälsoskadliga ämnen sprids i utomhusluften har regeringen utfärdat en luftkvalitetsförordning (SFS 2010:477) som innefattar miljökvalitetsnormer. Normerna anger den halt av respektive ämne som maximalt får förekomma i utomhusluften. I tabellen nedan anges miljökvalitetsnormerna för kväveoxid och partiklar.

Luftkvaliteten i Svenljunga kommun har kontrolleras genom mätningar av partiklar PM10 och kvävedioxid, NO₂. PM10-mätning gjordes 2006/07 och NO₂-mätning 2006/07 och 2021. Årsmedelvärden för NO₂ 2021 i Svenljunga kommun var 7,2 µg/m³². Det finns för närvarande ingenting som tyder på att luftföroreningar Svenljunga kommunen överskrider någon miljökvalitetsnorm

Den pågående verksamheten medför genom arbetsmaskiner och transporter utsläpp som berör miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid, kolmonoxid och partiklar och i viss mån även normerna för svaveldioxid. Verksamheten idag bedöms inte medverka till att miljökvalitetsnormerna för utomhusluft överskrids.

En utökning av verksamheten planeras och ett ökat utsläpp till luft kan förväntas. Skanska har interna riktlinjer för att begränsa påverkan på miljön och minska förbrukningen av bränsle, vilket är fördelaktigt med hänsyn till utsläpp av avgaser. Stora delar av produktionsprocessen för verksamheten är elektrifierad. Någon risk för överskridande av miljökvalitetsnormerna för utomhusluft bedöms inte heller föreligga beträffande den planerade verksamheten.

12.5.4 MKN för ytvatten

Miljökvalitetsnormerna för ytvattenförekomster utgör kvalitetskrav och syftar till att ytvattenförekomster ska uppnå hög eller god ekologisk status samt klara kraven för god kemisk ytvattenstatus.

Verksamheten ligger inom Ätrans avrinningsområde och delavrinningsområdet Ovan Mabäcken (631200-129763). Vatten från tätten avrinner genom självfall ner mot tätens södra delar varvid ett vattendrag leder vattnet vidare till Locksjön. Från Locksjön leds vattnet in i den mindre Klämsjön och sedan vidare ut i Bredsjön för att så småningom mynna ut i Bergabäcken och Kolarpasjön. Vattnet leds slutligen nedströms från Kolarpasjön till Ätran. Ätran, Hillared - Broängen ID (EU_CD) SE638502-133936, omfattas av miljökvalitetsnormer för ytvatten. Ätran mynnar i sin tur i Kattegatt, Hallands kustvatten, VISS EU_CD: SE564500-122601.

Vattenförekomsten Ätran är klassad till måttlig ekologisk status. Kvalitetsfaktorn fisk är utslagsgivande för bedömningen och det beror på problemen med vandringshinder. Uppnåendet av god ekologisk status kommer inte vara möjligt förrän 2033 och därmed finns skäl för tidsfrist³.

² Mätningar av luftföroreningar i Västra Götalands län 2021, Viktor Klemetz (IVL), Karin Söderlund (IVL), Barbara Sandell Nr U 6592 April 2022 (Luft i Väst) <https://files.builder.misssite.com/fa/3e/fa3e142d-2ab0-45cf-9005-bc0040e6f2fa.pdf> och <https://files.builder.misssite.com/6d/bb/6dbb9682-5bdc-4592-8616-01920528f7f7.pdf>

³ <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA17538765>

Tabell 12.5.4.1. Status och miljö kvalitetsnorm för aktuell vattenförekomst (källa VISS).

Vattenförekomst	MKN Ekologisk status	Nuvarande Ekologisk status	MKN Kemisk status	Nuvarande Kemisk status
Ätran Hillared - Broängen ID (EU_CD) SE638502-133936	God ekologisk status 2033	Måttlig	God kemisk ytvattenstatus* 1	Uppnår ej god

Vattnet från Skanskas samlade verksamhet utgör en liten del av det vatten som totalt leds till vattenförekomsten. Ätran har vid sin mynning i havet en medelvattenföring⁴ på ca 50 m³/s (och en medelhögvattenföring på 160 m³/s).

Suspenderat material och kväve, det vill säga de vattenkvalitetsparametrar i ytvattenförekomsten som aktuell verksamhet framförallt kan påverka, kopplar inte direkt till de parametrar och kvalitetsfaktorer som ligger till grund för klassningen av ekologisk eller kemisk status. En ökad halt suspenderat material kan indirekt påverka de biologiska kvalitetsfaktorerna. Dels i form av grumling som kan försämra siktdjupet och därmed till exempel fiskar som födosöker med synen eller påväxande alger som kräver solljus. Den kontroll som har genomförts av vattenkvaliteten visar att Skanskas verksamhet i liten utsträckning bidrar med suspenderat material till recipienten. Eftersom kväve vanligtvis inte är det begränsande näringsämnet för inlandsvatten finns inte heller någon parameter eller kvalitetsfaktor för ämnet i systemet för statusklassning av sjöar och vattendrag. Näringsstatusen i Ätran bedöms inte påverkas av kväve.

Det begränsade innehållet av kväve som recipientkontrollen från täkten har visat på bedöms därmed inte påverka statusen för aktuell vattenförekomst. Inte heller bedöms i ett större perspektiv Skanskas verksamhet påverka övergödningssituationen i kustvattenområden och statusen i dessa med avseende för kvalitetsfaktorer som direkt eller indirekt beror av sådan påverkan.

Den planerade verksamheten bedöms inte heller påverka de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna i vattenförekomsten. Den påverkar inte konnektiviteten i vattenförekomsten. Inte heller den hydrologiska regimen, flöden- och vattenståndsförhållanden, i vattenförekomsten bedöms påverkas av den planerade verksamheten.

Då det inte förväntas förekomma några försurande eller prioriterade kemiska ämnen i utgående vatten kommer inte dessa kvalitetsfaktorer att påverkas negativt.

Sammantaget bedöms således planerad verksamhet inte innebära försämrad status för någon kvalitetsfaktor och därmed inte heller den övergripande ekologiska eller kemiska statusen för aktuell vattenförekomst.

Planerad ändring av verksamheten innebär ingen förändring som bedöms kunna påverka ytvattenkvaliteten nedströms negativt, se även avsnitt 6.3, eller negativt inverka på möjligheten att nå MKN för ytvatten.

12.5.5 MKN för grundvatten

Den befintliga och planerade verksamheten ligger strax öster om grundvattenförekomsten Kolarp, vilken förser samhället Sexdrega med dricksvatten

⁴https://www.smhi.se/polopoly_fs/1.7995.1490011777!/image/p159ny.png_gen/derivatives/Original_1256px/image/p159ny.png

(VISS, 2020). Vattentäkt med tillhörande vattenskyddsområde är beläget i södra delen av Sexdrega samhälle (Naturvårdsverket, 2020). Bergtäkten ligger utanför huvudtillrinningsområden för Kolarps grundvattenförekomst (SGU, 2020), men ytvatten från området kring täkten har genom modellering bedömts potentiellt kunna nå vattentäkten via vattendrag (VISS, 2020). Rinnsträckan innan vatten från täkten via ytavrinning når Åtran är mycket lång och planerad verksamhet innebär ingen förändring som bedöms kunna påverka grundvattenförekomsten negativt.

12.5.6 Sammanfattande bedömning

Som framgår av miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga A2, föreligger det ingen risk att verksamheten kommer att bidra till överskridande av någon förekommande miljö kvalitetsnorm. Verksamheten bedöms enligt nedan vara tillåtlig enligt såväl 2 kap. 7 § 3 st. miljöbalken som enligt 5 kap. miljöbalken.

12.6 De allmänna hänsynsreglerna

I 2 kap. 2-6 §§ miljöbalken fastställs de allmänna hänsynsreglerna. Vidare framgår i 2 kap. 7 § att 2-6 §§ inte gäller om det kan anses orimligt att uppfylla dem. I den avvägningen bör särskilt kostnaden för åtgärder vägas mot den så kallade miljönytta som följer av den specifika åtgärden.

12.6.1 Bevisbörderegeln, 2 kap 1 § miljöbalken

1 § 2 kap miljöbalken anges att när frågor prövas om tillstånd enligt miljöbalken är alla som avser att bedriva en verksamhet skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas.

Planerad verksamhet består i huvudsak av losshållning av berg, krossning till olika fraktioner, lastning och uttransport. Inom området planeras även för en utökad möjlighet till hantering av entreprenadberg och återvinning avfall för anläggningsändamål. Verksamheten kan ge miljöpåverkan i omgivningen t ex i form av påverkan på ljudmiljön under drift och i samband med sprängning kan vibrationer och luftstöt våg märkas av i närliggande bostadshus.

Beräkningar av ljudpåverkan i omgivningen och av luftstöt och markvibrationer i samband med sprängning och har genomförts vid upprättande av ansökan. Normalt föreskrivna gällande riktlinjer och begränsningsvärden för täktverksamhet bedöms klaras. Den planerade verksamheten antas genom avståndet till närmsta bebyggelse inte medföra någon oacceptabel störning. Minimering av stoft- och dammspridning sker vid källan. Vatten som härrör från verksamheten kommer samlas upp under kontrollerade former och ledas via regler- och sedimentationsdammanläggning. Vattenprover på utgående vatten kommer att tas och analyseras enligt upprättat kontrollprogram.

Det är sammanfattningsvis Skanskas uppfattning att man genom det som redovisas i ansökan och den fortlöpande kontrollen kommer att kunna visa att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att hänsynsreglerna följs.

12.6.2 Kunskapskravet, 2 kap 2 § miljöbalken

I 2 § behandlas kunskapskravet vilket innefattar kunskap i rimlig omfattning ska finnas hos verksamhetsutövaren, med tanke på verksamhetens art och omfattning och vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som krävs för att skydda mot att skador på människors hälsa och miljön uppstår.

All personal hos Skanska som arbetar med produktion av bergmaterial, hantering av entreprenadberg och återvinning av aktuella avfallsslag är utbildade för ändamålet. Verksamhetens påverkan följs upp genom kontroll så att kunskap om verksamhetens verkliga påverkan erhålls.

Projektering och planering för den aktuella verksamheten har bedrivits sedan lång tid och den planerade verksamheten är resultatet av omfattande erfarenhet och kunskap om hur verksamheten bäst bedrivs. Skanska har genom sin breda och mångåriga erfarenhet i branschen och med hjälp av övriga pågående täktverksamheter stor kunskap om denna typ av verksamhet. Genom avgränsningssamrådet har Skanska fått synpunkter som bidragit till ansökans utformning och lämpliga försiktighetsmått.

De erfarenheter och kunskaper som Skanska har beträffande den aktuella verksamheten är i dag betydande. En plan för egenkontroll finns upprättad så att kunskap om den verkliga påverkan av verksamheten i olika skeden fås. Kontroll av verksamheten har skett under många år och god kunskap finns därför om den påverkan på omgivningen som verksamheten har. Skanska menar att miljöbalkens krav på kunskap är väl tillgodosett. Genom den egenkontroll som Skanska bedriver enligt 26 kap 19 § miljöbalken och kontrollprogrammet för verksamheten kommer Skanska fortsatt att fortlöpande inhämta kunskaper om verksamheten och dess påverkan på människors hälsa och miljön.

Skanska har och kommer även fortsättningsvis att ha en fastställd och dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret för de frågor som gäller för verksamheten enligt miljöbalken, dess följdföreskrifter samt de domar och beslut beträffande verksamhetens bedrivande som kommer att reglera verksamheten. Skanska har regelbunden fortbildning och kompetensutveckling av personal.

Skanska har rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning för drift hålls i gott skick och att dessa rutiner är dokumenterade. Skanska kommer fortlöpande och systematiskt att undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från miljö- och hälsosynpunkt. Härutöver underrättas tillsynsmyndigheten om eventuella avvikelser eller liknande i verksamheten.

Skanska har en förteckning över de kemikalier som används i verksamheten och som kan medföra risker från miljö- och hälsosynpunkt. Skanska tillgodoser genom uppföljning härav att substitutionsprincipen efterlevs.

Planerad verksamhet är klassad som Sevesoverksamhet av den lägre kravnivån till följd av hantering av mer än 10 ton sprängmedel vid ett och samma sprängtillfälle. Ett handlingsprogram, i enlighet med 8 § lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, för den planerade verksamheten bifogas ansökan, bilaga A4. I handlingsprogrammet återfinns en närmare beskrivning av verksamhetens mål, handlingsprinciper samt organisation för hanteringen av allvarliga kemikalieolyckor. Handlingsprogrammet innehåller även ett säkerhetsledningssystem som beskriver hur handlingsprinciperna ska genomföras och målen uppnås. De farliga ämnen som hanteras inom verksamhetsområdet finns redovisade i Teknisk beskrivning bilaga M3 till bilaga A2 miljökonsekvensbeskrivning.

12.6.3 Försiktighetsprincipen, 2 kap 3 § miljöbalken

I 3 § fastställs att en verksamhetsutövare är skyldig att vidta de skyddsåtgärder och iaktta de begränsningar som krävs för att hindra olägenheter eller skador.

Såväl befintlig som planerad verksamhet innebär hantering av material både i form av losshållet berg som andra hanterade och återvunna material. Hantering av material kan

medföra ljudpåverkan i omgivningen, vibrationer i samband med sprängning och utsläpp till luft. Särskilt viktigt är att optimera denna hantering så att påverkan på omgivningen kan bli så liten som möjligt. Detta kan ske genom en väl genomtänkt logistik och noga planerad och avvägd sprängteknik liksom vid upparbetning av materialet i finare fraktioner.

Den planerade verksamheten kommer att bedrivas inom verksamhetsområdet med i huvudsak moderna fordon och maskiner för att minimera buller och utsläpp till luft. Huvudparten av arbetena med lastmaskiner och interna transporter kommer att ske på täktbotten avskärmat från omgivningen. Uppkomsten av diffus damning är något som Skanska ständigt arbetar med för att på bästa sätt begränsa att sådan damning uppstår. Minimering av diffus damning kan tillgodoses på flera sätt; bl.a. med dammbekämpning genom salt eller vattenbegjutning. Vid behov kommer även vägar att behandlas.

Lagring av kemiska produkter kommer att ske på ett betryggande sätt som framgår av den tekniska beskrivningen, bilaga M3 till bilaga A2, miljökonsekvensbeskrivning. Utrymmen och ytor som används för lagring av kemikalier kommer att utformas så att utsläpp inte kan ske till omgivningen. Mindre spill kommer att omhändertas direkt vid upptäckt.

Det vatten som bortleds för att möjliggöra verksamheten kommer efter erforderliga reningsåtgärder ledas till recipient och genom lokal reglering kommer flödet i recipienterna att säkras så att nedströms intressen så långt möjligt tillgodoses.

Genom de utredningar som genomförts inom ramen för förevarande ansökan och den egenkontroll som utförs inom befintlig verksamhet finns god kunskap om de skyddsåtgärder som krävs för att minimera påverkan på omgivningen samt uppfylla de krav som ställs och som kommer att ställas på verksamheten i befintligt och kommande tillstånd. Skanska avser att förebygga eventuella risker för skador och olägenheter på så sätt som beskrivs i ansökan med bilagor och i villkor.

12.6.4 Produktvalsprincipen, 2 kap 4 § miljöbalken

I 4 § behandlas valet av kemiska produkter. Bevakning av kemikalier sker i Skanskas organisation centralt, så att personer med specialistkompetens på heltid upprättar och bevakar kemikalielistor.

I den planerade verksamheten kommer kemiska produkter i form av t.ex. oljor, smörj- och drivmedel att hanteras. De kemikalier som används och kommer att användas i verksamheten avstäms mot en kemikalielista som används inom företaget. Denna kemikalielista är ett viktigt instrument i minimeringen av miljöpåverkan från kemikalier. Produktionschefen eller annan utsedd person ansvarar för att alla kemiska produkter kontrolleras i Kemdatabasen innan produkterna kommer till arbetsplatsen. Underentreprenörer ska kontrollera sina produkter gentemot Skanskas kemikaliekrav. All hantering kommer att ske enligt givna regler, vilket innebär mycket små risker för att människors hälsa eller miljön skadas.

Skanska arbetar aktivt med att ersätta miljöfarliga ämnen med mer miljöanpassade alternativ så snart sådana finns att tillgå på marknaden och när de är ekonomiskt samt tekniskt likvärdiga. Detta arbete sker centralt och av personer med specialistkompetens inom området.

12.6.5 Hushållnings- och kretsloppsprincipen, 2 kap. 5 § miljöbalken

I 5 § behandlas hushållning med energi och råvaror och att möjlighet till återvinning skall utnyttjas.

Skanskas avsikt är att bedriva en långsiktig verksamhet i det aktuella området för att optimalt kunna tillgodogöra sig råvaran för framställning av bergmaterialprodukter.

Genom att samlokalisera brytning av berg, hantering av entreprenadberg och återvinning av avfall i form av schaktmassor/asfalt och betong etc kan viss del av maskinparken nyttjas i både vidareförädlingen av nytt bergmaterial och hanteringen av de externa massorna vilket gynnar resurshushållning och energiåtgång.

Returtransporter kommer att nyttjas så långt det är möjligt för att minimera antalet transporter till och från verksamheten. Egen personal genomgår utbildning i sparsam körning för att så långt som möjligt minska bränsleförbrukning och utsläpp.

Materialet från täkten har ett stort användningsområde med en stabil och kontinuerlig produktion under lång tid. Även fortsättningsvis kommer det att finnas ett stort behov av bergmaterial i närområdet. I täkten produceras ett ersättningsmaterial för naturgrus i betongtillverkning. Genom tillverkning av detta material minskar behovet av täkt i befintliga naturgrusresurser. Bergmaterial från täktverksamheten kan bidra till att ytterligare begränsa uttaget av naturgrus i regionen. Härigenom bidrar verksamheten till uppfyllandet av miljömålet "God bebyggd miljö", delmål 4. Jord- och schaktmassor kommer att införas till täkten för att nyttjas vid täktens efterbehandling. Även återanvändning av fräs- och rivasfalt kommer att ske. Dessa produkter kommer att användas bl. a. vid nyproduktion av asfalt (på annan plats) och vid framställande av t.ex. grusslittlager.

Det avfall som genereras i verksamheten hanteras så att återanvändning och återvinning så långt möjligt främjas. På arbetsplatsen sker källsortering av avfall så långt det är möjligt. Farligt avfall förvaras i miljöstation eller motsvarande.

Spillolja samlas i fat i miljöcontainer och hanteras som miljöfarligt avfall. För viss utrustning och vissa maskiner finns avtal med maskinleverantören om service och underhåll, vilket innebär att maskintillverkaren ansvarar för hantering av eventuellt avfall. Transport av farligt avfall sker endast genom företag som har särskilt tillstånd från Länsstyrelsen. Produktionschefen är skyldig att kontrollera att transportören har tillstånd eller fullgjort anmälan för aktuella avfallsslag.

Skanska arbetar dagligen med dessa typer av frågor. Skanskas mål är att resursoptimera för att på så sätt minimera mängden avfall som uppstår i verksamheten. Det är viktigt för Skanska att hitta innovativa lösningar som gör att avfall kan återvinnas eller återanvända produkter allt i enlighet med avfallslagstiftningen och dess avfallshierarki.

12.6.6 Lokaliseringsprincipen, 2 kap 6 § miljöbalken

I 6 § behandlas val av lämplig plats för verksamheten. Den viktigaste frågan för att minimera störningar är lokaliseringen.

En analys av alternativa lokaliseringar visar att lokaliseringen av den befintliga anläggningen i Sexdrega sammantaget är den lämpligaste platsen för verksamheten. Lokaliseringen har generellt de bästa förutsättningarna för att kunna bedriva verksamheten med acceptabel påverkan på människors hälsa och miljön, se bilaga M2 till miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga A2 till ansökan. Korta transportvägar kan uppnås samtidigt som störningar för närboende och intrång i natur- och kulturmiljöer är

begränsat. Skanska anser att vad som i övrigt redovisas i ansökan visar att lokaliseringen är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Konsekvenserna av att välja en annan plats skulle innebära att material till vägbyggen och olika anläggningsändamål i regionen får tas från andra bergtäkter. Detta kan komma att medföra längre sträckor att transportera det upparbetade materialet med mer utsläpp av växthusgaser som följd.

Verksamheten har sedan tidigare bedömts vara tillåtlig. Skanska anser att det är att föredra att fortsätta brytningen i en befintlig täkt framför att starta upp en ny täkt i ett hittills orört område.

12.6.7 Skälighetsprincipen, 2 kap 7 § miljöbalken

Av redovisningen ovan framgår att den planerade verksamheten kommer att leva upp till de krav som uppställs i 2 kap. miljöbalken. Verksamheten kommer också att anpassas i skälighetsutsträckning för att ta vederbörlig hänsyn till människors hälsa och miljön.

12.7 Belopp ekonomisk säkerhet

Enligt 9 kap. 6e § miljöbalken får tillstånd till täkt endast meddelas om det ställs säkerhet för uppfyllandet av de villkor som ska gälla för tillståndet, enligt 16 kap. 3 § miljöbalken. Huvudsyftet med den ekonomiska säkerheten är att täcka kostnaderna för efterbehandling och andra efterbehandlingsåtgärder, för det fall verksamheten skulle behöva avslutas i förtid på grund av obestånd eller liknande.

Skulle Miljösamverkan Sveriges modell⁵ (14 kr/m² brytningsområde ca 18 400 m² och 4 kr/m² för resterande verksamhetsyta ca 15 000 m²) användas blir kostnaden för efterbehandlingen av tåkten ca 3 580 000 kr. Uppräknat 2% år för tillståndstiden om 30 år plus 2 år, ger ett belopp om ca 6 650 000 kr.

Skanska har dock inte använt Miljösamverkan Sveriges modell för att beräkna kostnaderna för efterbehandling. Anledningen är att modellen bedöms överskatta den säkerhet som behövs för att täcka nödvändiga kostnader för efterbehandling.

Skanska menar att säkerheten bör räknas fram baserat på verklig kostnad för efterbehandling av brytningsområdet samt flytt av maskiner och annan utrustning direkt kopplad till täktverksamheten. Skanska har beräknat kostnaden för att efterbehandla tåkten och kostnaden uppgår, efter uppräkningsmed 2 % penningvärdesförändring på 32 år, till ca 5 230 000 kr. Beräkningen av säkerhetens belopp redovisas i bilaga A3. Skanska anser att föreslagen säkerhet är en korrekt bedömning av vad som är nödvändigt för att täcka kostnader för efterbehandlingen av tåkten istället för en mer generell schablonmodell.

Det av Skanska framräknade beloppet med en säkerhet om 5 230 000 kr bedöms således vara tillräcklig för sitt ändamål.

⁵ <http://www.miljosamverkansverige.se/Sv/projekt-och-rapporter-/miljofarlig-verksamhet/Pages/takter-efterbehandling.aspx?keyword=täkt>

13 Tillståndstid

Ansökan avser uttag av totalt 12 000 000 ton berg, vilket motsvarar den totala mängd bergmaterial som uppskattningsvis finns att bryta ut inom täktområdet. Skanska bedömer med hänsyn till total mängd och förväntad årlig produktion att en tillståndstid om 30 är rimlig.

14 Verkställighetsförordnande

Nuvarande täkttillstånd gäller till den 31 maj 2026. Skanska bedömer att den totalt utbrytbara mängden material kommer att ta slut innan tillståndstiden går ut.

I det aktuella området finns få motstående intressen och planerad verksamhet kan bedrivas med liten förväntad miljöpåverkan.

Det är av stor vikt för Skanska att verkställighet meddelas för att verksamheten ska kunna fortgå. Avbrott i leveranserna kan ge negativa konsekvenser för pågående projekt i försörjningsområdet. Det är för Skanska viktigt att pågående täktverksamhet får fortgå även om ett meddelat tillstånd skulle överklagas.

Skanska anser att de skäl som nu framställs till stöd för verkställighet väger tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande bör föreligga innan verkställighet får ske.

15 Övriga frågor

15.1 Aktförvarare

Som aktförvarare föreslås Öyvind Thornander, Kommunstyrelseförvaltningen i Svenljunga kommun.

Besöksadress: Boråsvägen 13, 512 80 Svenljunga

15.2 Kungörelse

Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen kungörs lämpligen i Borås tidning och Svenljunga & Tranemo Tidning.

Göteborg den 1 november 2023

Katarina Wallinder

Ombud för Skanska Industrial Solution AB